

Košický vládní program a jeho důsledky pro morální a ekonomický poválečný vývoj v Československu

Franz Chocholatý-Gröger

Dne 5. dubna uplyne 60 let od onoho historického okamžiku, kdy čs. vláda vyhlásila v Košicích svůj vládní program. Program, který svým obsahem na 45 let ovlivnil vývoj v Československu. Jeho výsledkem byla vláda Národní fronty, otevření prostoru pro realizaci dekretů prezidenta republiky a podřízenost zájmů státu zájmům imperiální politiky Sovětského svazu.

Nová československá vláda v roce 1945 v VIII. kapitole Košického vládního programu nastínila řešení německé otázky a ustanovila konkrétní pravidla. Kapitola IX. pak upravovala zajištění, stíhání a trestání německých válečných provinilců a kapitoly X. a XI. se týkaly konfiskace zemědělského a nezemědělského majetku. Program však neobsahoval konkrétní řešení sudetoněmeckého problému.

Československá vláda vyčkávala, nechtěla oficiálním přiznáním svého konečného řešení německé otázky způsobit možnou změnu postoje především západních spojenců. Nebyl totiž ještě znám oficiální postoj vlád USA a Velké Británie, které musely přejít od mlhavých příslibů k jednoznačnému stanovisku. Bylo známo jen stanovisko SSSR jednoznačně formulováno jako souhlas s odsunem. Stanovisko spojenců bylo *expressis verbis* vyjádřeno až dne 2. 8. 1945, kdy představitelé podepsali "Zprávu o berlínské konferenci tří velmocí", která je všeobecně uváděna jako postupimská dohoda.

Proto první fáze vyhánění (divoký odsun) směřovala do oblastí Německa obsazených Rudou armádou a to již v letních měsících roku 1945. Postavení Němců, kteří v prvních měsících po květnu 1945 neopustili čs. území, ovlivňovaly celé řady právních norem a exekutivních směrnic.

Nastoupila se cesta k národnostnímu vyčištění prostoru státu, cesta k likvidaci soukromého vlastnictví. Německé etnikum ztratilo během jednoho roku domov, vlast a majetek, Češi, Moravané, Slezané a Slováci pak v období let 1946 - 1948 osobní svobodu, národní nezávislost a perspektivu prosperity hospodářství i celé společnosti na více jak 40 let. Němečtí vyhnanci si v nové vlasti přes krutý osud, možná právě proto, zachovali svou národní a morálně společenskou integritu a spjatost se svým ztraceným domovem. Češi však dopadli daleko hůře.

Pod tlakem proletarizace se česká společnost atomizovala. Eticko-intelektuální spodina, která tuto "novou" společnost ovládla, postupně likvidovala a negovala národní elitu a její vliv na společnost. Příslušníci této elity po roce 1948 zčásti emigrovali, zčásti byli fyzicky zlikvidováni v komunistických koncentračních táborech, další desetitisíce byly odsouzeny k "převýchově" v komunistických pracovních táborech a pokud někteří zde zůstali a vše přežili, stali se občany druhého řádu. Zákazem vzdělání jejich dětí se dále narušily společenské vztahy a generační vlivy. Emigrace po roce 1968 vedla ke ztrátám v nejkvalitnější části české populace. Toto znamenalo vývoj společnosti a ekonomiky na desítky let a vedlo k trvalé stagnaci.

Nelze pominout vliv aktů Mnichova a vyhnání na poválečný vývoj českých zemí. Prosperita těchto zemí se odvíjela od úsilí nejméně pěti generací po staletí zde spolu žijících etnik - Čechů, Němců a Židů. Ty vytvořily v průběhu 19. století průmyslový národ, jediné sociálně ekonomicky konzistentní průmyslové společenství v rakousko-uherské monarchii mající rozhodující podíl na tvorbě jejího hrubého národního důchodu.

Dokážeme-li se zbavit všech nánosů ideologie a emocí a zároveň se přestaneme zabývat ideologicky zbarvenými výklady důvodů, proč mezi českým etnikem a německy mluvícími Čechy, Moravany a Slezany došlo k tomu, co se událo v období po roce 1848, zejména však po roce 1918, pak se nám podaří dospět k tomu, že budeme schopni eliminovat traumata Mnichova a poválečných excesů vedoucích k vyhnání německy mluvící části obyvatel Čech, Moravy a Slezska.

Je paradoxem novodobých dějin, že jak ideologie velkoněmectví, které podlehla německy mluvící část obyvatel historických zemí, tak také ideologie panslavismu, která stejně zasáhla české etnikum, tragicky postihla obě etnika, která po staletí spolu žila a společně zvelebovala svou domovinu.

Po tomto krátkém úvodu vyvstává před námi otázka: Jaké hlavní faktory ovlivnily poválečný vývoj českých zemí? Lze je shrnout do následujících etap dějinného vývoje s jeho jednotlivými prvky:

a) Vyvražděním českých a německých Židů po roce 1939 přišly historické země o intelektuálně nejkvalitnější etnikum. V průběhu okupace a v důsledku války byly v českých zemích masivně vyčerpávány obnovitelné zdroje. Nesmíme však zapomenout, že na území protektorátu byly z říše přesouvány moderní průmyslové technologie, aby byly uchráněny před spojeneckým bombardováním. Na konci války tak bylo, podle kvalifikovaných odhadů, morálně odepsáno jen asi 55 % průmyslových technologií. V poválečné Evropě na tom byly lépe jen země, které se přímo neúčastnily války na některé z bojujících stran a zároveň ušetřené ničivých náletů. České země tak díky tomu a také díky vysoké civilizační kvalitě zde v roce 1945 žijícího obyvatelstva měly objektivně všechny předpoklady stát se v příštím desetiletí jednou z nejbohatších zemí Evropy.

b) Vyhnaním civilizačně vyspělého a vysoce kvalifikovaného německého etnika přišly české země minimálně o 30 - 35 % HDP. Takový byl jeho podíl v tvorbě HDP předválečného Československa. Mnoha set miliardový majetek konfiskovaný v letech 1945 - 1946 německému obyvatelstvu ovládly a z větší části zdevastovaly a rozkradly tisíce komunistických a prokomunistických levicových aktivistů. Komunisté začali od podzimu 1945 programově obsazovat místa, v nichž měli rozhodující pozici při přidělování konfiskovaných majetků.

c) Ve stejném období dochází k osídlování pohraničí převážně zemědělskou čeledí, dělníky a řemeslníky z vnitrozemí, kteří přicházeli z mnohdy jiného klimatického a kulturně historického prostředí než bylo pohraničí. Tito novoosídlenci tvořili v předválečném období v předválečném období voličskou základnu sociální demokracie a po roce 1945 zakázaných agrárních stran. Politikou přerozdělování majetků se pak KSČ podařilo z nich vytvořit novou voličskou základnu, získat tak navíc kolem 700 000 hlasů a ve volbách v českých zemích zvítězit. Tyto hlasy tak rozhodly o hegemonii komunistů ve státě. Poněkud jiný vývoj voleb na Slovensku ukazuje jakou roli sehrálo vyhnání a následovní konfiskace německého majetků a jeho rozdělení v podpoře KSČ. Lze s jistotou říci, že bez tohoto procesu by pro komunisty hlasovalo přibližně stejné procento voličů jako na Slovensku. Volby v roce 1946 lze považovat za počátek morální devastace české populace. Demokratičnost těchto voleb byla stejná jako demokratičnost voleb v Německu v roce 1933, kdy se k moci dostal, také demokratickou cestou, Adolf Hitler.

d) Vyhnané kvalitní a kvalifikované zemědělsko-průmyslové vrstvy německého etnika byly nahrazeny zemědělsko-dělnickými vrstvami, k nimž nutno připočítat pologramotné a negramotné repatrianty z východní Evropy, které většinou neuměly hospodařit, natož podnikat. Produktivitu práce, kterou dosahovaly původní populace, nemohly tyto osídlenecké populace nahradit ani zlomkově.

e) Rozpad hospodářsko-společenských struktur ve vnitrozemí byl vyvolán masovým přesunem zemědělské čeledě a dělníků ze statků, dílen a továren do pohraničí. Tím byla závažným způsobem narušena socioekonomická struktura zemědělství a průmyslu. To se brzy odrazilo nejen na kvalitě, ale také na objemu výroby. Zároveň dochází k rozpadu tradičních a stabilizujících vazeb a vztahů v českých zemích na řadu generací.

f) Volební vítězství v roce 1946 a výše již zmiňovaný rozpad společenských a socioekonomických struktur umožnil KSČ obsazení nejen postu předsedy vlády, ale také silových ministerstev, včetně klíčového ministerstva zemědělství. A bez ovládnutí státní správy by KSČ únorový puč nemohla realizovat. Sovětský svaz si v této době nemohl dovolit vojenskou intervenci a dopomoci tak komunistům cestu k moci. Komunisté tak dostali prostor k uskutečnění svého programu, podřízení dosud svobodného (i když po volbách již jen formálně) svobodného státu

imperální politice SSSR a jejímu úsilí o mocenské ovládnutí celé Evropy. Benešovy dekrety a Košický vládní program tak umožnily KSČ realizovat plán přeměny ČSR na bezprávnou kolonii SSSR. Na území českého státu se nacházely bohaté zásoby smolincové rudy, které do roku 1956 představovaly v tehdejších světových cenách dnešních 900 miliard korun. Ekvivalent této výše věnovaly vlády Národní fronty bezúplatně na podporu sovětské imperální politiky.

g) Již v úvodu zmíněný vliv emigrace, věznění režimu nepohodlných osob a zamezení přístupu k vzdělání dětem politicky nevhodných.

Závěr

Je v zájmu ozdravení českého společenského vědomí, aby se lidé dověděli, kdo způsobil ožebračení země. Pokud se tak neučiní, nebude česká společnost schopná sebereflexe a nezbaví se svých národních mýtů a pověr. Vědomí střeoevropské spolunáležitosti je jedním z léků proti čechocentrismu a sebestřednosti. Tyto nemoci jsou jednou z příčin současného stavu a vážně ohrožují nastartování prosperity českých zemí.

Literatura:

J.Gospíč, J.Chovanec, J.Vysokaj, Košický vládní program – program budování lidově demokratického Československa, Praha 1977

Franz Chocholatý-Gröger, Sogenannte Beneš-Dekrete und Kaschauer Regierungsprogramm und ihre Folgerung für Nachkriegsentwicklung in Tschechoslowakei, in: Glaube und Heimat, Juni 03, Folge S 2-3, St.Agatha

Tento článek byl uveřejněn na <http://www.cs-magazin.com> v dubnu 2005
Na www.go-east-mission.de vychází se svolením